

Το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας

Η Ιστορία του Μυστηρίου

Τη Θεία Ευχαριστία συνέστησε ο ίδιος ο Κύριος, κατά το Μυστικό Δείπνο, λίγο πριν συλληφθεί και σταυρωθεί. Τα τρία πρώτα Ευαγγέλια, αλλά και ο Απόστολος Παύλος μάς δίνουν την περιγραφή αυτής της πρώτης Θείας Ευχαριστίας. Ο Χριστός και οι μαθητές του ακολούθησαν όλες τις προβλεπόμενες λεπτομέρειες του εβραϊκού πασχαλινού δείπνου (προσευχές και ψαλμούς). Μέσα στην όλη τελετή, ο Κύριος παρέδωσε το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, προσφέροντας το Σώμα του και το Αίμα του και παραγγέλλοντας στους μαθητές του να κάμουν το ίδιο, «για να τον θυμούνται, ωσότου να έρθει και πάλι κατά τη Δευτέρα Παρουσία».

Η Τελετή:

Οι μόνες πληροφορίες που διαθέτουμε σχετικά με τον τρόπο τελέσεως της Θείας Ευχαριστίας κατά τον πρώτο αιώνα έχουν έμμεσο χαρακτήρα αναφορών, όπως ότι η λειτουργία που τελείτο είχε μέρη διδακτικό και μυστηριακό, εξού και οι κατηχούμενοι απαγορευόταν να παρακολουθήσουν.

Κατά τα πρώτα αποστολικά χρόνια η Θεία Ευχαριστία αποτελούσε το κέντρο της λατρευτικής ζωής των Χριστιανών. Με αυτή συνδέονταν όλες οι άλλες λατρευτικές και πνευματικές εκδηλώσεις της εκκλησίας. Στη Θεία Ευχαριστία συμμετείχαν όσοι ήσαν βαπτισμένοι, ενώ συνδυαζόταν με κοινή εστίαση των πιστών, τις λεγόμενες «αγάπες». Με βάση την Καινή Διαθήκη, η Θεία Ευχαριστία τελείτο συνήθως σε ιδιωτικές κατοικίες. Το εκκλησιαστικό γεγονός τελούνταν με συμμετοχή όλων των πιστών της εκάστοτε τοπικής εκκλησίας, με εξαίρεση ορισμένων ιουδαιοχριστιανικών ομάδων τις Μικράς Ασίας. Η Θεία Ευχαριστία περιείχε «κλάση» του άρτου, την «ευλογία» του ποτηρίου αλλά και κατήχηση με ανάγνωση γραφών, προφητείες, προσευχές και ύμνους. Οι αγάπες κατά το 2^ο αιώνα διαχωρίστηκαν από την Θεία Ευχαριστία λόγω καταχρήσεων που παρουσιάστηκαν.

Αρχικά τελείτο καθημερινώς τις απογευματινές ώρες. Ήδη όμως κατά τον 1ο αιώνα ξεχώριζε η τελούμενη Θεία Ευχαριστία της Κυριακής. Μάλιστα κατά την Κυριακή τελούνταν δύο συνάξεις μια «εωθινή» και μια «εσπερινή» κατά την οποία και τελείτο η Θεία Ευχαριστία.

Σήμερα, η Θεία Ευχαριστία τελείται κατά τη Θεία Λειτουργία, όπου, λίγο πριν την απόλυση, όλοι οι πιστοί, αφού μεταλάβουν «σώμα και αίμα» Χριστού, ευχαριστούν το Θεό για τη Μετάληψη.

Τα υλικά στοιχεία και τα σκεύη που χρησιμοποιούνται:

- ◎ **Το Άγιο Ποτήριο:** Ποτήριο χρυσό ή αργυρό με υψηλή βάση, στο οποίο ρίχνεται ο οίνος και το ύδωρ την ώρα που τελείται η Αγία Προσκομιδή. Στη Θεία Λειτουργία τα αγιαζόμενα μετατρέπονται σε Αίμα Χριστού. Μέσα στο Άγιο Ποτήριο τίθεται και το Σώμα του Χριστού, μετά τον καθαγιασμό, απ' όπου μεταλαμβάνουν οι πιστοί. Εικονίζει το Ποτήριο εκείνο στο οποίο ο Κύριος ιερούργησε και παράδωσε στους Αποστόλους το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας το βράδυ του Μυστικού Δείπνου (Λουκ. κβ', 20).
- ◎ **Ο Δίσκος ή το Άγιο Δισκάριο:** Μικρός, αβαθής, στρογγυλός δίσκος, χρυσός ή αργυρός, στον οποίο τοποθετείται, την ώρα που τελείται η Προσκομιδή, ο Αμνός και αγιάζεται στον καθαγιασμό των Τιμίων Δώρων. Ομοίως πάνω σ' αυτόν τοποθετούνται οι μερίδες της Παναγίας, των Αγίων (των εννέα Ταγμάτων), των ζώντων και τεθνεώτων. Συμβολίζει τη φάτνη της Βηθλεέμ, τη νεκρική κλίνη και τη γη.
- ◎ **Η Λαβίδα:** Ο αρχαίος τρόπος μεταλήψεως των πιστών ήταν αυτός που τηρείται σήμερα από τους Λειτουργούς, δηλ. πρώτα το Σώμα του Χριστού από το Δίσκο και μετά το Αίμα από το Ποτήριο. Η λέξη λαβίδα δήλωνε τότε μεταφορικά τη «λαβίδα» των ιερατικών δακτύλων και χεριών, με τα οποία το Άγιο Σώμα εισαγόταν στα στόματα των πιστών. Το κοχλιάριο (κουταλάκι) χρησιμοποιήθηκε αργότερα τοπικά και γενικεύθηκε τον 10ο αιώνα, αλλάζοντας τον τρόπο της θ. Μεταλήψεως. Η ονομασία όμως της λαβίδας έμεινε στο κουταλάκι. Συμβολίζει τη λαβίδα των Σεραφείμ που είδε στο όραμά του ο Ησαΐας.
- ◎ **Ο Αστερίσκος:** Σταυροειδές έλασμα το οποίο συγκρατεί το κάλυμμα πάνω από το Δισκάριο, όταν ο Λειτουργός μετά το πέρας της Ακολουθίας της Αγίας Προσκομιδής «καλύπτει» τα προετοιμασθέντα Δώρα. Συμβολίζει το στερέωμα του ουρανού και τον αστέρα των Μάγων.

- ◉ **Η Λόγχη:** Μαχαίρι σε σχήμα λόγχης. Μ' αυτό κόπτεται ο άρτος και εξάγεται ο Αμνός και οι μερίδες στην Προσκομιδή. Συμβολίζει τη λόγχη του στρατιώτη με την οποία λόγχισε την πλευρά του Χριστού επάνω στο Σταυρό.
- ◉ **Το Ζέον:** Μικρό δοχείο που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά θερμού (ζέοντος) ύδατος και έκχυση του μέσα στο Άγιο Ποτήριο πριν από τη Θεία Κοινωνία. Με αυτό τον τρόπο εξαιρείται η ζέση του Αγίου Πνεύματος και παρακινούμαστε με τέτοια θερμότητα πίστεως να προσερχόμαστε στη Θεία Μετάληψη. Συμβολίζει το ζεστό αίμα που έρρευσε από την πλευρά του Χριστού μετά τη λόγχευσή Του.
- ◉ **Το Αρτοφόριο:** Είναι ένα κατάλληλο ειδικό, συνήθως μεταλλικό, κουτί που χρησιμοποιείται για τη φύλαξη της Θείας Κοινωνίας. Περιέχει Άγιο Άρτο εμβαπτισμένο στο τίμιο Αίμα του Κυρίου (δηλ. το Σώμα και το Αίμα Του). Εξάγεται τη Μεγάλη Πέμπτη και αποξηραίνεται για να διατηρείται. Κατά τη χρήση υγραίνεται για να μαλακώσει με κοινό οίνο. Χρησιμοποιείται σε έκτακτες ανάγκες, εκτός Θείας Λειτουργίας, κατά τη διάρκεια του έτους και κοινωνούν οι Ιερείς τους ασθενείς και πιστούς που δεν μπορούν να μεταβούν στο Ναό. Αρτοφόριο λέγεται και το μικρό κουτί στο οποίο φυλάσσεται ο Αμνός του Κυρίου (το Σώμα και το Αίμα Του) τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή, από την Κυριακή μέχρι την ημέρα που θα χρησιμοποιηθεί στην προηγουμένη Θεία Λειτουργία.

Διάταξη των μερίδων στον Άγιο Δίσκο:

Η σημασία του Μυστηρίου:

Η Θεία Ευχαριστία αποτελεί το σπουδαιότερο μυστήριο της Εκκλησίας. Θεωρείται ότι αποτελεί πρόγευση των εσχάτων, της Βασιλείας του Θεού. Στο παρελθόν όλα τα υπόλοιπα μυστήρια τελούνταν μέσα στη Θεία Ευχαριστία, από τον 12ο αιώνα και μετά όμως άρχισαν να τελούνται χωριστά. Στη Θεία Ευχαριστία ο άρτος και ο οίνος, με την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος μετατρέπονται-μεταβάλλονται σε «σώμα» και «αίμα» Κυρίου. Όλες οι ακολουθίες, οι τελετές και τα μυστήρια προετοιμάζουν τους πιστούς για τη συμμετοχή τους στη Θεία Ευχαριστία, αλλά και συνδέονται με αυτήν κατά τρόπο οργανικό.

Το Μυστήριο στις άλλες Χριστιανικές Εκκλησίες

Θεία Ευχαριστία και Ρωμαιοκαθολικοί:

Για την Καθολική Εκκλησία η Θεία Ευχαριστία είναι η ίδια η θυσία του Σώματος και του Αίματος του Κυρίου Ιησού Χριστού, την οποία Εκείνος σύστησε για να διαιωνίσει (έως ότου έλθει) τη θυσία του Σταυρού, εμπιστευόμενος έτσι στην Εκκλησία του την ανάμνηση του Θανάτου και της Ανάστασής του. Είναι το σημείο της ενότητας, ο σύνδεσμος της αγάπης, το πασχαλινό συμπόσιο κατά το οποίο οι πιστοί λαβαίνουν το Χριστό. Είναι η πηγή και το αποκορύφωμα όλης της Χριστιανικής ζωής. Η Θεία Ευχαριστία εκτυλίσσεται σε δύο μεγάλα μέρη, που αποτελούν μια μόνη πράξη της Θείας Λατρείας: την ακολουθία του Λόγου, η οποία περιλαμβάνει την αναγγελία και την ακρόαση του Λόγου του Θεού, και την Ευχαριστιακή Ακολουθία, η οποία περιλαμβάνει την προσφορά του άρτου και του οίνου, την Ευχαριστιακή ευχή ή αναφορά, που εμπεριέχει τις λέξεις της καθαγίασης και τη θεία κοινωνία. Λειτουργός της τέλεσης της Θείας Ευχαριστίας είναι ο Ιερέας (Επίσκοπος ή πρεσβύτερος), έγκυρα χειροτονημένος, ο οποίος ενεργεί στο πρόσωπο του Χριστού ως Κεφαλή και στο όνομα της Εκκλησίας. Απαραίτητα στοιχεία είναι ο άρτος από σιτάρι (άζυμος βάσει του ότι η κλάση του άρτου έγινε την πρώτη ημέρα της εορτής των αζύμων Μκ 14:12-26 Λκ 22:7-23 Μτθ 26:6-21) και ο οίνος από σταφύλι.

Κατά την διάρκεια του μυστηρίου γίνεται μετουσίωση του άρτου και του οίνου σε Σώμα και Αίμα του Χριστού. Μετουσίωση σημαίνει την μετατροπή όλης της ουσίας του άρτου στην ουσία του Σώματος του Χριστού και όλης της ουσίας του οίνου στην ουσία του Αιματός του. Αυτή η μετατροπή πραγματοποιείται κατά την ευχαριστιακή ευχή, διαμέσου της αποτελεσματικότητας της δράσης του Λόγου του Χριστού και της δράσης του Αγίου Πνεύματος. Για να λάβουν οι πιστοί την Θεία Κοινωνία επιβάλλεται να είναι πλήρως ενσωματωμένοι στην Καθολική Εκκλησία και να βρίσκονται σε κατάσταση χάρις, δηλαδή χωρίς θανάσιμη αμαρτία στη συνείδησή τους. Όποιος συνειδητοποιεί ότι έπραξε μια βαριά αμαρτία οφείλει να λάβει το Μυστήριο της Συμφιλίωσης πριν προσέλθει στη Θεία Κοινωνία. Είναι επίσης σημαντικό το πνεύμα της αυτοσυγκέντρωσης και της προσευχής, η τήρηση της νηστείας όπως καθορίζεται από την Εκκλησία και η ευπρέπεια του σώματος, ως σημείο σεβασμού προς τον Χριστό.

Θεία Ευχαριστία και Προτεστάντες:

- Υπάρχουν διάφορες απόψεις για την Θεία Ευχαριστία μέσα στην προτεσταντική θεολογία. Ο πρωτεργάτης της Μεταρρύθμισης Μαρτίνος Λούθηρος, υιοθέτησε το διατυπωμένο ήδη από μεσαιωνικούς θεολόγους δόγμα της συμμετουσίωσης ή συνουσίωσης. Σύμφωνα με αυτό, ο Ιησούς, ως Θεάνθρωπος, λόγω της αδιάλυτης ένωσης των δύο φύσεων στο πρόσωπό του, είναι παρών στην τελετή της Θείας Ευχαριστίας, όχι με τη θεία μόνο φύση του, αλλά και με την ανθρώπινη, έτσι που ο άρτος και ο οίνος αποκτούν την ουσία του σώματος και του αίματός Του, χωρίς όμως να μετουσιώνονται, δηλαδή χωρίς να αποβάλλουν τη δική τους ιδιαίτερη υπόσταση.
- Μια άλλη άποψη, που διατύπωσε ο σύγχρονος με τον Λούθηρο μεταρρυθμιστής Ζβίγγλιος, είναι ότι η Θεία Ευχαριστία είναι απλά ανάμνηση του Μυστικού Δείπνου, και ότι ο οίνος και ο άρτος είναι σύμβολα του αίματος και του σώματος του Ιησού. Η διαφορά Λούθηρου και Ζβίγγλιου πάνω σ' αυτό το θέμα έγινε η αιτία για την πρώτη βασική διαίρεση στο προτεσταντικό κίνημα.

Ο καλβινιστικός κλάδος του Προτεσταντισμού, απορρίπτει και την μετουσίωση της Ορθόδοξης και της Καθολικής Εκκλησίας, και τις απόψεις του Λούθηρου και του Ζβιγγλιου. Ο Καλβίνος πίστευε ότι ο Ιησούς είναι πνευματικά παρών κατά τη διάρκεια του Μυστηρίου και όχι σωματικά μέσα στον άρτο και στον οίνο. Μέσω της βρώσης και της πόσης αυτών, όμως, ο Ιησούς διεισδύει στην καρδιά του πιστού, και αυτός ανυψώνεται πνευματικά μέσω του Αγίου Πνεύματος στον ουρανό, όπου μετέρχεται σε αληθινή κοινωνία με τον Ιησού.

Σε πολλές εκκλησίες, διανέμονται σε όλη την συνάθροιση κομμάτια άρτου και μικρά ποτήρια με οίνο, από τους πρεσβυτέρους και τους διακόνους. Σε άλλες πάλι εκκλησίες οι πιστοί προσέρχονται για να λάβουν τον άρτο και τον οίνο από τον λειτουργό της εκκλησίας.

Στοιχεία:

- Ονοματεπώνυμο μαθητών: Βαρβαζά Αγγελική, Δεληπέτρου Μαρία, Κυριακίδου Κρυσταλένια, Σουκληφάρη Ελένη
- Τμήμα: Α'1
- Σχ. Έτος: 2013-14
- Υπ. Καθηγήτρια: κ. Λεκάκου Σοφία
- Θέμα: «Το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας»